



**Opetuksen ja kuntoutuksen
osaamiskeskus**

**OPPILASHUOLLON SUUNNITELMA
2011 - 2012**

Sisältö

1	OPPILASHUOLTO.....	3
2	TURVALLISUUDEN EDISTÄMINEN ARJEN TOIMINNASSA	4
2.1	JÄRJESTYSSÄÄNNÖT.....	4
2.1.1	<i>Koulun järjestyssäännöt.....</i>	<i>4</i>
2.1.2	<i>Oppilaskodin säännöt</i>	<i>5</i>
2.2	HENKILÖKUNTA JA VASTUUT	6
2.3	KOULUN ARJEN TURVALLISUUS	6
2.4	LÄÄKEHOIDON TOTEUTUS.....	8
2.5	ENSIAPUVALMIUS JA OPPILAAN SAATTAMINEN ENSIAPUTILANTEISSA SAIRAALAAN	10
2.6	KULJETUSTEN TURVALLISUUS.....	11
2.6.1	<i>Koulukuljetukset.....</i>	<i>11</i>
2.6.2	<i>Koulupäivän aikana toteutuvat oppilaan kuljetukset koulun ulkopuolisiin terveydenhuollon palveluihin.....</i>	<i>11</i>
2.6.3	<i>Vapaa-ajan toimintaan liittyvät oppilaiden kuljetukset.....</i>	<i>12</i>
3	TOIMINTAOHJEET ERITYISTILANTEISSA	12
3.1	KOULUKIUSAAMINEN.....	12
3.2	OPPILAAN KATOAMINEN TAI KARKAAMINEN	13
3.3	OPPILAAN MASENNUKSEN TUNNISTAMINEN.....	14
3.4	OPPILAAN VÄKIVALTAINEN KÄYTTÄYTYMINEN.....	15
	OPPILAAN FYYSSINEN RAJOITTAMINEN-LOMAKE	17
3.5	OPPILAAN PERHETILANTEeseen LIITTYVÄT HAASTEET.....	18
3.6	EPÄILY OPPILAASEEN KOHDISTUVASTA VÄKIVALLASTA	18
3.7	EPÄILY OPPILAASEEN KOHDISTUVASTA SEKSUAALISESTA HYVÄKSIKÄYTÖSTÄ	19
3.8	ITSETUHOINEN KÄYTTÄYTYMINEN.....	21
	ITSEMURHARISKIN TUNNISTAMINEN	21
	ITSEMURHAYRITYS.....	22
3.9	KUOLEMANTAPAUS.....	22
4.	LIITTEET.....	25
4.1	TÄRKEITÄ NUMEROITA KRIISITILANTEESSA	25
4.2	VÄLITÖN YHTEYDENOTTO KOULULLA KRIISITILANTEISSA	26
4.3	OHEISLUKEMISTOA	27

1 OPPILASHUOLTO

Perusopetuslain 14, 15, 16 a, 29, 31a ja 40 §:t määrittävät oppilashuollon järjestämiseen ja sisältöön liittyviä asioita. Oppilaalla on oikeus saada opetukseen osallistumisen edellyttämä oppilashuolto. Oppilashuollon tehtävänä on oppilaiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtiminen. Oppilashuollolla edistetään oppilaiden tasapainoista kasvua ja kehitystä, välittämisen ja myönteisen vuorovaikutuksen kulttuuria kouluyhteisössä sekä varmistetaan kaikille tasavertainen oppimisen mahdollisuus. Oppilashuolto on sekä yhteisöllistä että yksilöllistä tukea. Tavoitteena on luoda turvallinen ja terve oppimis- ja työympäristö, suojata mielenterveyttä ja ehkäistä syrjäytymistä sekä edistää työyhteisön hyvinvointia.

Mäntykankaan koulun oppilashuollon suunnitelmassa määritellään toimintaohjeet ja vastuut oppilaiden turvallisen arjen varmistamiseksi. Suunnitelmassa kuvataan esimerkiksi koulukuljetukset, välituntivalvonnat, ruokailu- ja siirtymätilanteet sekä toimintaohjeet keskeisimmissä äkillisissä kriisi-, uhka- ja vaaratilanteissa. Tällaisiksi luokiteltuja erityistilanteita ovat koulukiusaaminen, oppilaan katoaminen tai karkaaminen, masennuksen tunnistaminen, oppilaan väkivaltainen käyttäytyminen, epäily oppilaaseen kohdistuvasta väkivallasta, epäily oppilaaseen kohdistuvasta seksuaalisesta hyväksikäytöstä, itsetuhoinen käyttäytyminen sekä kuolemantapaus. Oppilashuollon suunnitelmassa määritellään myös toimintatavat tupakointiin ja alkoholin sekä päihteiden käyttöön liittyvissä ongelmatilanteissa. Arjen turvallisuutta seurataan ja arvioidaan jatkuvasti ja epäkohtiin puututaan välittömästi. Joka toinen vuosi arvioidaan STM:n ohjeistuksen mukaan kouluympäristön riskit.

Mäntykankaan koulun oppilashuoltoryhmään kuuluvat rehtori, apulaisrehtori, erikoislääkäri, oppilaskodin johtaja, sosiaalityöntekijä ja neuropsykologi. Ryhmä kokoontuu kolme kertaa lukuvuodessa arvioimaan ja kehittämään oppilashuollon suunnitelmaan liittyviä asioita. Säännölliset kokoontumiset ovat ennen syys- ja talvilomaa sekä toukokuussa. Johtokunnan hyväksymä päivitetty oppilashuollon suunnitelma käsitellään vuosittain tiimeissä erityisluokanopettajien johdolla. Hyväksytty suunnitelma on luettavissa koulun www-sivuilla. Säännöllisten kokoontumisten lisäksi, oppilashuoltoryhmä kokoontuu myös tarvittaessa ja aina kriisitilanteissa. Oppilashuoltoryhmä vastaa kriisitilanteissa toiminnasta. Oppilashuoltoryhmän kutsuu koolle rehtori tai apulaisrehtori ja palaverimuistiot kirjaa apulaisrehtori.

Yksittäisen oppilaan asioihin liittyvä palaveri järjestetään tarvittaessa. Oppilaspalaveri kutsutaan koolle, kun jollekin koulun työntekijälle tai oppilaan läheiselle henkilölle herää huoli oppilaasta. Asia voi liittyä oppilaan terveydentilaan, oppimisen haasteeseen, äkilliseen muutokseen oppilaan fyysisessä tai psyykkisessä hyvinvoinnissa, oppilaan opiskelutietojen tai koulupaikan muuttamiseen tai pedagogisiin selvityksiin. Huolen herättyä erityisluokanopettaja keskustelelee vanhempien kanssa. Keskustelun jälkeen erityisluokanopettaja vie asian apulaisrehtorille ja palaveriajankohta päätetään. Opettaja välittää tiedon oppilaan vanhemmille, jotta he voivat osallistua palaveriin. Opettaja kutsuu palaveriin tarvittavat henkilöt huomioiden POL § 31 a 3 mom ”oppilaspalaverissa asian käsittelyyn voivat osallistua ne oppilaan opetukseen ja oppilashuollon järjestämiseen osallistuvat, joiden tehtäviin oppilaan asian käsittely välittömästi kuuluu”. Palaverin jälkeen erityisluokanopettaja jakaa tarvittavat tiedot niille oppilaan lähityöntekijöille, jotka sen tarvitsevat. Jokaisesta palaverista apulaisrehtori laatii muistion valtakunnallisen OPSin mukaisesti.

Vanhempien kanssa tehtävässä yhteistyössä muodostaa keskeisen foorumin oppilaan HOJKS:n ja kuntoutussuunnitelman laatiminen ja seuraaminen. Tiivistä yhteistyötä tehdään myös oppilaan jatko-opintojen suunnitteluvaiheessa tai oppilaan siirtyessä opiskelemaan muuhun kouluun. Yhteistyö perheiden kanssa on tiivistä oppilaan kuntoutusta, apuvälinetarpeita ja terveydentilaa koskevissa asioissa.

Oppilashuoltoryhmä tekee yhteistyötä tarvittavien ulkopuolisten tahojen kanssa: oppilaiden kotikuntien opetus-, kuntoutus-, terveydenhoito- ja sosiaalialoja edustavat yksiköt ja viranomaiset, sairaalat ja terveystieteelliset keskus, KELA, vammaisjärjestöt ja paikalliset perheiden tukiverkostot sekä muut asiantuntijat.

2 TURVALLISUUDEN EDISTÄMINEN ARJEN TOIMINNASSA

2.1 Järjestyssäännöt

2.1.1 Koulun järjestyssäännöt

Järjestyssäännöt ovat toimintaohjeita, joilla pyritään takaamaan turvallisuus, työrauha ja viihtyminen. Järjestyssäännöt ovat voimassa kouluaikana. Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskelu- ja ympäristöön. (Perusopetuslaki 29 §)

Oppilaan tulee osallistua perusopetukseen, jollei hänelle ole erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty vapautusta. Oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti. (Perusopetuslaki 35§)

1. KOULUAIKA

Koulu-aikaa on lukuvuosisuunnitelman ja työjärjestyksen mukainen koulu-aika matkoineen.

2. KOULUN ALUE JA VÄLITUNTIALUE

Koulu-alue on koulurakennus tontteineen. Välituntialue ulkona on urheilukentän ja Männikön välinen alue. Kuva välituntialueesta löytyy Intrasta kohdasta välituntivalvonta. Välituntialuetta sisällä ovat käytävä- ja oppilaskodin tilat. Hallinto-, terapia- ja alakerran tilat tai luokat eivät ole välituntialuetta. Jos luokkaa käytetään välituntialueena, niin luokan opettaja vastaa valvonnasta.

3. OPPITUNNIT

Oppitunnit alkavat ja päättyvät työjärjestyksen mukaisesti. Oppitunneille saavutaan ajoissa kaikki opiskeluun tarvittavat välineet mukana. Niiden aikana keskitytään tehtäviin ja annetaan toisille työrauha.

Koulun sisätiloissa liikutaan rauhallisesti. Jokainen huolehtii koulun tilojen siisteydestä ja omien jälkien korjaamisesta. Asiointi hoito-, terapia- ja hallintohenkilökunnan kanssa hoidetaan oppituntien ulkopuolella.

4. RUOKAILU

Ruokailu tapahtuu rauhallisesti ja kaikkien ruokarauhaa kunnioittaen. Ruokailussa noudatetaan kaikissa ruokailupisteissä esillä olevia yhteisesti sovittuja ruokailukäytänteitä sekä oppilaiden yksilöllisiä tavoitteita.

5. VÄLITUNNIT

Välitunnit vietetään koulun välituntialueella. Välitunneille lähdetään reippaasti.

6. POISSAOLOT

Poissaoloista tulee aina ilmoittaa. Äkillisistä poissaoloista ilmoitetaan oppilaskotiin. Poissaoloiksi ei lasketa tutkimus-, hoito- ja terapiakäyntejä. Oppilaalle voidaan erityisestä syystä myöntää tilapäisesti vapautus koulutyöstä. Tällaisesta etukäteen tiedossa olevasta poissaolosta on ilmoitettava kirjallisesti. Opettaja voi antaa poissaololuvan alle viideksi päiväksi, mutta sitä pitemmät poissaolot ilmoitetaan apulaisrehtorille.

7. KOULUMATKAT

Koulumatkoilla noudatetaan liikennesääntöjä, hyviä tapoja sekä koulun henkilökunnan ja kuljettajan antamia ohjeita.

8. KOULUN LAITTEET JA VÄLINEET

Koulun omaisuutta käsitellään huolellisesti ja laitteet ja välineet palautetaan käytön jälkeen omalle paikalleen. Jos välineille tai laitteille aiheutuu vahinkoa, siitä ilmoitetaan viipymättä.

9. TUPAKOINTI, PÄIHTEET JA HUUMEET

Tupakointi on kielletty koulussa ja koulun alueella. Koulussa ei saa olla päihteiden vaikutuksen alaisena, eikä päihteitä saa tuoda kouluun missään muodossa.

10. MATKAPUHELINTEN JA MEDIALAITTEIDEN KÄYTTÖ

Koulupäivän aikana oppilaat voivat käyttää matkapuhelinta ja medialaitteita vain pitkällä välitunnilla. Poikkeustilanteessa voi henkilökunnalta pyytää lupaa hoitaa matkapuhelimesta tärkeitä asioita myös muuna aikana.

11. KURINPITO

Opettaja voi jättää koti- tai koulutehtävänsä laiminlyöneen oppilaan kouluun suorittamaan tehtäviään enintään tunnin ajaksi kerrallaan. Mikäli oppilaan kotiintuloaika muuttuu, ilmoitetaan huoltajille.

Opettaja voi poistaa opetusta häiritsevän oppilaan luokasta oppitunnin jäljellä olevaksi ajaksi. Opettaja tai apulaisrehtori voi määrätä oppilaan enintään kaksi tuntia kestävään jälki-istuntoon. Ennen jälki-istunnon antamista on jälki-istunnon syy yksilöitävä. Jälki-istunnosta ilmoitetaan oppilaan huoltajille. Mikäli oppilaan kotiintuloaika muuttuu, ilmoitetaan jälki-istunnosta huoltajille ennen sen toteuttamista. Luokasta poistaminen ja jälki-istunto kirjataan koulun rangaistuskirjaan ja oppilaan valvonnasta huolehditaan.

Oppilasta voidaan rangaista kurinpidollisesti, jos hän rikkoo järjestystä, menettelee villillisesti tai käyttäytyy muuten epäasiallisesti. Kurinpitorangaistuksia ovat kirjallinen varoitus ja oppilaan erottaminen enintään kolmeksi kuukaudeksi (Perusopetuslaki 36a §). Ennen oppilaan määräaikaista erottamista ja kirjallisen varoituksen antamista oppilaan huoltajalle varataan mahdollisuus tulla kuulluksi. Määräaikaisesta erottamisesta ja kirjallisesta varoituksesta annetaan päätös.

Koulun järjestyssäännöt hyväksytyt johtokunnan kokouksessa 19.10.2009 § 41.

2.1.2 Oppilaskodin säännöt

- Mennessäni oppitunneille ja kuntoutukseen, olen paikalla täsmällisesti.
- Poistuessani koulun alueelta ilmoitan siitä oppilaskotiin ja sovin oppilaskodin henkilökunnan kanssa oppilaskotiin tuloajan.
- Käyttäydyn asiallisesti ja toiset huomioon ottaen oppilaskodissa, koulussa ja koulualueen ulkopuolella.
- En aiheuta henkistä, enkä ruumiillista väkivaltaa oppilaskodissa, koulussa, enkä koulun ulkopuolella; tiedän että se on ehdottomasti kiellettyä.
- En vie koulun omaisuutta koulun ulkopuolelle.
- Olen huolellinen käsitellessäni koulun omaisuutta. Mikäli tahallisesti vahingoitan tai rikon koulun välineitä tai koulurakennusta, vastaan vahingosta henkilökohtaisesti. Jos vahingon aiheuttajaa ei löydy, oppilaat korvaavat rikotun omaisuuden yhteisvastuullisesti.
- Tuodessani omia tavaroitani oppilaskotiin, laitan niihin oman nimeni. Tavarat ovat omalla vastuullani.

- Voin tuoda polkupyörän oppilaskotiin vanhempieni / huoltajani luvalla, mutta moottoripyörää tai mopoa en saa tuoda.
- Kun joudun soittamaan henkilökohtaisen puhelun, voin käyttää oppilaskodin puhelinta, korvauksesta sovin hoitajan kanssa.
- Mikäli minulla on lääkkeitä, vien ne säilytettäväksi sairaanhoitajien lääkekaappiin.
- Kun tuon rahaa koululle, annan ne säilytettäväksi oppilaskodin lukolliseen kaappiin.
- En tupakoi oppilaskodissa, koulussa, enkä koulun ulkoalueella.
- En käytä tai pidä hallussani alkoholia, huumeita tai muita päihteitä.
- Vieraani voivat olla klo 20.00 saakka tai sopimuksen mukaan.
- Teen erilaisia, minulle soveltuvia, hoitajien kanssa sovittuja tehtäviä oppilaskodissa.

2.2 Henkilökunta ja vastuut

Opettaja vastaa luokan toiminnasta ja oppilaiden turvallisuudesta oppilaiden koulupäivän aikana. Opettajalla on jakamaton velvollisuus huolehtia siitä, että opetustilanteet ja muut koulupäiviin sisältyvät toiminnot ovat sellaisia, että niihin ei sisälly turhia riskejä. Opettaja huolehtii aina siitä, että kun hän on itse lyhyenkin hetken estynyt olemasta oppilaiden kanssa, hän pyytää tehtävään jonkun sijaishenkilön. Tällöinkin opettaja vastaa luokan oppilaista. Välitunti on osa koulupäivää. Fysiikan ja kemian opetustilanteissa kärryyn on varattu käsisammutin. Teknisen käsityön tilassa sähkökentät kytketään päälle oppitunnin ajaksi, muutoin sähkökentät ovat pois päältä.

Yksilö- ja ryhmäterapiatilanteissa on aina aikuinen (terapeutti) läsnä. Jos tilanteessa sattuu jotain, asiasta ilmoitetaan aina hoitajalle tai sairaanhoitajalle ja tarvittaessa tehdään kirjallinen selvitys.

Oppilaskodin henkilökunta vastaa oppilaiden turvallisuudesta ennen ja jälkeen koulupäivän. Henkilökunta noudattaa toiminnassaan yhteisesti sovittuja käytäntöjä sekä omahoitajien tekemiä omatoimisuussuunnitelmia, joihin on kirjattu oppilaiden yksilölliset tavoitteet ja toimintatavat. Ylimääräisiä riskejä vältetään. Oppilaskodin hoitajilla on vähintään sosiaali- ja terveysalan perustutkinto. Yöhoitajalta edellytetään tutkinnon lisäksi se, että hän tuntee yksikön oppilaat. Henkilöstömitoituksen tulee vastata oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin. Oppilaskodin henkilökunnan raportit ovat tiedon siirtämisen lisäksi tärkeitä myös henkilökunnan henkisen jaksamisen näkökulmasta.

Kullakin uudella työntekijällä on hänelle nimetty perehdyttäjä. Kukin yksikkö ottaa vastaan opiskelijoita sekä työvoimatoimiston harjoittelijoita työssäoppimisjaksoille siten, ettei perustehtävä kuormitu tai oppilaiden turvallisuus vaarannu.

Opettajan poissaolot tiedotetaan aina etukäteen, jotta tarvittavat sijaisjärjestelyt voidaan suunnitella ajoissa. Apulaisrehtori päättää lyhyistä sijaisjärjestelyistä. Opettajan sijaiseksi määrätyllä henkilöllä on oikeudellinen vastuu oppilaista ja koulupäivän sujumisesta. Mahdollisia uusia henkilöitä rekrytoidessa huomioidaan heidän aikaisempi työkokemuksensa sekä kokemus heidän omasta henkisestä jaksamisestaan.

2.3 Koulun arjen turvallisuus

Koulussa on tavoitteena taata kaikille hyvä ja turvallinen arki. Yhteisöllisyyttä rakennetaan ja tuetaan yhteisen toiminnan kautta paitsi koulupäivässä niin myös oppilaiden vapaa-aikana. Vertaistuki ja kaverisuhteet ovat tärkeitä oppilaan hyvän arjen toteutumisen kannalta. Kaverisuhteiden luomisessa, ylläpitämisessä sekä ristiriitojen ratkaisemisessa oppilaat tarvitsevat ja saavat tukea kaikilta koulun aikuisilta.

Alla olevaan taulukkoon on koottu koulun arjen tilanteet, jotka edellyttävät erityistä turvallisuuden huomioimista.

Toiminta	Huomioitavat asiat
Välituntivalvonta	<p>Opettajainhuoneen seinällä ja intrassa on lista välituntivalvojestta.</p> <p>Välituntivalvojan erottaa pihalla keltaisesta turvaliivistä.</p> <p>Välituntivalvojan ollessa estynyt suorittamaan omaa valvontaansa, hän huolehtii sijaisen hankkimisesta.</p> <p>Opettajakunta on määritellyt koulun pihasta turvallisen ja valvottavan välituntialueen, jolla oppilaat liikkuvat.</p> <p>Koulussa on huolehdittu, että pihalla ei ole vaarallisia esineitä.</p>
Ruokailutilanteet	<p>Esimerkkiruokailussa opettaja huolehtii yksin tai yhdessä avustavan henkilökunnan kanssa oppilaan turvallisesta ruokailusta. Muissa ruokailutilanteissa turvallisesta ruokailusta huolehtivat hoitajat.</p> <p>Oppilaan ruokailuasennon ja välineiden tarkastaminen.</p> <p>Ruokailutilan turvallisuus.</p> <p>Ruokailurauha (käyttäytyminen ja ruokailutavat).</p> <p>Läsnäolo ja riittävä henkilöstö.</p>
WC-tilanteet	<p>Huomio riittävään henkilöstömäärään.</p> <p>Tilassa olevien esineiden ja pintojen asianmukaisuudesta huolehtiminen.</p> <p>Turhien esteiden poistaminen tilasta.</p> <p>Tarvittavien apuvälineiden saatavuus.</p>
Siirtymiset	<p>Oppilaan kanssa toimiva henkilö huolehtii, että oppilaan siirtymistilanteessa on apuna riittävästi henkilökuntaa.</p> <p>Tilat esteettömiä.</p> <p>Oikea siirtotekniikka. Terapeutit ohjaavat lukuvuoden alussa sekä oppilaan tilanteen muuttuessa.</p>
Sauna ja uima-allas	<p>Uima-allastila on lukittu ja käytetään aina aikuisen valvonnassa.</p> <p>Hälytysrannekkeiden patterit tarkastetaan joka syksy ja testataan kerran kuukaudessa.</p> <p>Riittävä määrä, oppilaat tuntevia aikuisia.</p> <p>Turvalliset pinnat, välineet ja apuvälineet.</p>
Retket ja matkat	<p>Retket suunnitellaan ajoissa ja esimies hyväksyy suunnitelman. Retkikohteen tilanne varmistetaan etukäteen.</p> <p>Henkilöstö mitoitetaan oppilaiden tarpeiden mukaan.</p> <p>Oppilaiden liikenneturvallisuudesta huolehtiminen.</p> <p>Oppilaiden ohjeistus etukäteen.</p> <p>Vakuutukset vapaa-aikaan (leirikoulu).</p>
TET ja KET	<p>Etukäteen tehtävät suunnitelmat</p> <p>Henkilöstö mitoitetaan oppilaiden tarpeiden mukaan.</p> <p>Kuljetusjärjestelyt ja liikenneturvallisuus matkojen aikana.</p> <p>Oppilaille etukäteen säännöt.</p> <p>Olosuhteet ja ennakkotiedot vastaanottajalle.</p> <p>Vastuuhenkilö selvillä.</p>
Terapiatilanteet	<p>Välineitä käytettäessä kiinnitetään erityistä huomiota turvallisuuteen mm. keinujen korkeuksiin ja että lattialla keinun alla on riittävän suuret ja pehmeät patjat.</p>
Kuntosali	<p>Laitteet on valittu turvallisuusnäkökohdat huomioiden.</p> <p>Kuntosalia käytetään vain aikuisen valvonnassa.</p>
Tupakointi, alkoholi ja muut päihteet	<p>Tupakointiin, alkoholin käyttöön ja muihin päihteisiin liittyvää tietoa, oppilaat saavat esimerkiksi terveystiedon tunneilla. Tämän lisäksi ohjausta annetaan arjen tilanteissa niin koulussa kuin vapaa-aikanakin. Tarvittaessa oppilaille voidaan järjestää erityistä ohjausta asiaan liittyen.</p> <p>Savuton ja päihteetön koulualue tukee myös oppilaiden savuttomuutta ja päihteettömyyttä.</p> <p>Mikäli tupakointia, alkoholin käyttöä tai muiden päihteiden käyttöä havaitaan oppilailla, puututaan siihen välittömästi ja otetaan yhteyttä oppilaan huoltajiin. Yhdessä huoltajien kanssa pohditaan, miten asian suhteen edetään ja toimitaan.</p>

2.4 Lääkehoidon toteutus

Toimintaympäristö

Mäntykankaan koulun oppilaat ovat liikuntavammaisia, neurologisesti sairaita tai pitkäaikaisesti sairaita lapsia ja nuoria. Lisäksi koulussa on tukijaksolla olevia lapsia ja nuoria. Osa oppilaista asuu koululla oppilaskodissa.

Koulussa on erikoislääkäri paikalla pääsääntöisesti koulupäivinä. Sairaanhoitajat ovat paikalla klo 7.00 - 20.00.

Lääkehoidon sisältö ja toimintatavat

Suurella osalla oppilaista on säännöllisesti käytössä oleva lääkitys tai tarvittaessa käytettäviä lääkkeitä. Oppilailla on lisäksi lyhytkestoisia lääkityksiä, esim. antibioottikuureja. Hoitotaholla lääkitykseen tehdyistä muutoksista vanhemmat ilmoittavat suullisesti koululle ja kopiot hoitotahojen terveystietokortista tulevat jälkikäteen. Koulun erikoislääkäri tai sairaanhoitajat ottavat vastaan tiedot lääkityksessä tapahtuvista muutoksista. Mäntykankaan koulun erityispiirteenä on, että hoitavien lääkäreiden lisäksi myös koulun erikoislääkäri määrää tarvittaessa oppilaille lääkkeitä.

Lääkemerkinnot

- Oppilaalle määrätty lääkkeet on merkitty terveystietokorttiin, Motiiviin sekä dosetin takana olevaan lääkelistaan. Sairaanhoitaja merkitsee lääkemuutokset edellä mainittuihin asiakirjoihin sekä oppilaskodin soluissa oleviin raporttikansioihin.
- Erikoislääkäri tai sairaanhoitaja ilmoittaa puhelimitse oppilaan huoltajille koulun erikoislääkärin määräämät lääkemuutokset sekä kirjaa muutokset oppilaan reissuvihkoon.
- Huoltajat ilmoittavat sairaanhoitajalle, kun heidän lapsensa lääkitys muuttuu muun kuin koulun oman erikoislääkärin toimesta.

Kun oppilaiden kanssa lähdetään koulun ulkopuolelle, mukaan lähtevät työntekijät huolehtivat, että tarvittavat oppilaiden omat lääkkeet ja ensiapulääkkeet ovat mukana.

Osaamisen varmistaminen ja ylläpitäminen

Sairaanhoitajat ohjaavat oppilaskodin hoitajia oppilaiden käytössä olevista lääkkeistä. Oppilaskodin hoitajilla on vähintään sosiaali- ja terveysalan perustutkinto.

Henkilökunnalla on voimassa SPR:n kriteerien mukainen ensiapuvalmius. Sairaanhoitajat opastavat henkilökuntaa tarvittavien ensiapulääkkeiden antamiseen. Oppilaskodin johtaja varmistaa, että autoilijat tietävät miten toimia koulukuljetusten aikana tapahtuvissa erityistilanteissa.

Henkilöstön vastuut, velvollisuudet ja työnjako

Koulun erikoislääkäri vastaa koulussa aloitettavan lääkkeen määräämisestä ja siten lääkeshoidon kokonaisuudesta. Terveystietokorttien ammattihenkilöt vastaavat lääkeshoidon toteuttamisesta lääkärin määräysten mukaisesti.

Lääkehuolto

Lääkkeiden hankinta

- Koululla on ensiapulääkkeet.
- Oppilaat tuovat kotoa lääkkeitä. Osalla oppilaista on maksusitoumus lääkkeiden ostamista varten.
- Sairaanhoitajat hankkivat lähiapteekista kouluviikon aikana oppilaille aloitettavat, koulun erikoislääkärin määräämät lääkkeitä.

Sairaanhoitajien huoneessa on lukittavat lääkekaapit. Oppilaiden dosetit ensiapulääkkeet säilytetään oppilaskodissa lukituissa lääkekaapeissa.

Lääkkeiden jakaminen ja antaminen

Lääkkeiden jako

- Oppilaille on dosetit, joiden takana on kunkin oppilaan lääkelista.
- Oppilaiden lääkkeitä tulevat kotoa valmiiksi jaettuina dosetteihin. Sairaanhoitaja tarkistaa dosetit.
- Osalla oppilaista on lääkkeitä, joita ei voida jakaa dosetteihin (osa tableteista, spira-lääkkeet, mikstuurat, korvatipat, voiteet ym.). Oppilaan lääkelista on aina tarkistettavissa Motiivista.
- Sairaanhoitajat jakavat tarvittaessa lääkkeitä oppilaan dosettiin tai tekevät muutokset dosetissa oleviin lääkkeisiin

Lääkkeiden antaminen oppilaalle

- Sairaanhoitajat antavat oppilaille lääkkeitä sovitussa tilanteissa esim. injektiot ja lääkesumuttimella annettavia lääkkeitä
- Oppilaskodin henkilökunta antaa oppilaalle dosetissa olevat lääkkeitä ja muut oppilaalle määrättyt lääkkeitä
 - lääkkeenantaja tarkistaa dosetin lokerossa olevat lääkkeitä ennen kuin antaa ne oppilaalle
 - hoitajat antavat oppilaille henkilökohtaiset, tarvittaessa annettavat lääkkeitä ohjeiden mukaan (esim. kipulääkkeet, yskänlääkkeet ja peräruiskeet)
 - kunkin uuden hoitajan nimetty perehdyttävä perehdyttää hoitajan lääkkehoidon toteutukseen
 - opiskelijat antavat lääkkeitä oppilaille hoitajan valvonnassa

Informointi ja neuvonta

Erikoislääkäri ja sairaanhoitajat ohjaavat oppilaita, vanhempia ja henkilökuntaa lääkahoitoon kuuluvissa asioissa. Oppilaita tuetaan huolehtimaan omaan terveyteen ja lääkahoitoon liittyvissä asioissa.

Lääkehoidon vaikuttavuuden arviointi

Lääkkeen antaja on tietoinen lääkkeen vaikutuksista ja hän kirjaa hoidon vaikuttavuuden. Sairaanhoitajat antavat tietoa erikoislääkärille lääkkehoidon vaikutuksista.

Seuranta ja palautejärjestelmä

Poikkeamat lääkehoidossa

- Tapahtuneista lääkkeenantovirheistä ilmoitetaan välittömästi sairaanhoitajalle ja oppilaskodin johtajalle.

Lääkehoidon suunnitelma tarkistetaan vuosittain oppilashuollon suunnitelman tarkistamisen yhteydessä.

2.5 Ensiapuvalmius ja oppilaan saattaminen ensiaputilanteissa sairaalaan

Koko henkilökunta on käynyt SPR:n ensiapukurssit vuosina 2009 - 2010. Uusien työntekijöiden ensiapukoulutus tarkistetaan heidän aloittaessa työnsä. Hätäensiapukertaus pidetään syyslukukaudella. SPR:n ensiapuoppaat ovat opettajahuoneessa, sairaanhoitajien huoneessa sekä kussakin oppilaskodin kansliassa.

Oppilaan saattaminen sairaalaan

Päivällä/illalla

- Päivällä erikoislääkäri tai sairaanhoitaja tekee päätöksen sairaalaan siirtymisestä.
- Illalla päätöksen tekee sairaanhoitaja.
- Sairaanhoitaja soittaa ennen lähtöä KYS:n päivystykseen lasten (tai aikuisten) päivystyspoliklinikalle.
- Sairaanhoitaja arvioi tilanteen ja päättää yhdessä oppilaskodin hoitajien kanssa, kuka lähtee saattajaksi ja miten sairaalaan siirrytään. Päivällä saattajana voi olla myös oppilaan henkilökohtainen avustaja.
- Sairaanhoitaja ilmoittaa siirtymisestä vanhemmille.
- Sairaanhoitaja, hoitaja tai henkilökohtainen avustaja on saattamassa oppilasta niin kauan, että kokonaisvaltainen siirtäminen KYS:n henkilökunnan vastuulle on toteutunut tai kunnes oppilaan huoltaja on paikalla.

Yöllä

- Hoitaja arvioi tilanteen ja soittaa tarvittaessa KYS:n päivystykseen lasten päivystyspoliklinikan sairaanhoitajalle (017 – 172 767) ja toimii annettujen ohjeiden mukaisesti.
- Hoitaja lähtee saattamaan.
- Tarvittaessa pyydetään aamuvuoroon tulevaa hoitajaa tulemaan työhön jo aikaisemmin.

Mikäli oppilaan saattajana toimiminen ylittää kyseiselle päivälle sovitun työajan, esimies antaa ylityömääräyksen jälkeenpäin.

Oppilaiden tapaturmavakuutus

Valtion koulut eivät korvaa vapaa-aikana sattuneita tapaturmia ja siten mm. käynnit harastuksissa, ostoksilla tai osallistuminen koulun retkiin ja leireihin eivät kuulu koulun korvausten piiriin. Myöskään oppilaan koulussa tai koulun alueella aiheuttamat aineelliset- tai esinevahingot eivät kuulu koulun korvausvelvollisuuden piiriin.

Valtion oppilaitos ei saa vakuuttaa mitään. Opetushallitus on suositellut, että ellei lasta ole jo vakuutettu, huoltajat ottaisivat lapselleen vapaa-ajan toimintaa koskevan tapaturmavakuutuksen. Vapaa-ajan ryhmätapaturmavakuutus on otettu vakuutusyhtiö Pohjolas-ta ja se on voimassa 1.9.2011 - 31.8.2012.

- Vakuutus korvaa vapaa-aikana sattuneiden tapaturmien hoitokulut 8.500,00 euroon saakka.
- Vakuutus ei korvaa ulkomailla, esim. leirikoulumatkalla, sattuneita tapaturmia.
- Pohjolan ilmoituksen mukaan korvaustilanteissa selvitetään mahdollinen aikaisemman vamman/ sairauden syy-yhteys kyseiseen tapaturmaan.

2.6 Kuljetusten turvallisuus

Kaikissa koulun toimintaan liittyvissä oppilaskuljetuksissa noudatetaan Opetushallituksen ja Taksiliiton julkaisua: ”Koulukuljetus, kuljettajan opas” (1999) sekä Kuopion seudun koulutoimien tekemää koulukuljetusopasta.

Koulun henkilökunnalla on mahdollisuus saada ajolupa koulun autoihin. Ennen kun lupa myönnetään, henkilö näyttää ajotaitonsa kyseisellä autolla koulun autonkuljettaja/vahtimestarille (erillinen lista: nimi, ajoneuvoluokka ja ajokortin myöntämispäivä sekä perehdyttäminen). Ajoluvat tarkistetaan vuosittain (ajolupalista).

2.6.1 Koulukuljetukset

Oppilaskodissa asuvat oppilaat

- Oppilaskodin johtaja suunnittelee kuljetusreitit tarkoituksenmukaisuuden ja turvallisuuden periaatteita noudattaen. Kuljetusreititsuunnitelmaan sisällytetään kunkin oppilaan kuljetukseen liittyvät erityistarpeet. Vanhemmat kertovat autoilijoille oppilaan terveydentilaan ja hätäensiapuun liittyvistä asioista. Oppilaskodin johtaja varmistaa, että autoilijat ovat tietoisia tarvittavista toimenpiteistä.
- Talouspäällikkö ja reitille valittu autoilija tekevät kirjallisen sopimuksen, jonka myötä vastuu ohjeiden mukaisista käytänteistä siirtyy autoilijalle. 1.8.2011 alkaen autoissa, joissa kuljetetaan oppilaita on alkolukko.

Päiväoppilaat

- Oppilaskodin johtaja selvittää oppilaiden vanhemmilta aamu- ja iltapäivätoiminnan tarpeet sekä ajankohdat jolloin heidän lapsensa tulisi viimeistään hakea kotoa ja monelta lapsi voisi aikaisintaan olla kotona.
- Oppilaskodin johtaja suunnittelee yhdessä lähikuntien koulutoimien työntekijöiden kanssa oppilaiden kuljetusajankohdat.

Vanhemmilta ja autoilijoilta tulevat palautteet (esimerkiksi auton myöhästyminen, kiusaaminen kuljetettavien kesken, apuvälineiden kuljetustarpeet, erityistukien käyttö matkan aikana) käsitellään heti ja mahdollisista tarkennetuista käytänteistä sovitaan yhdessä mahdollisimman pian. Tarvittaessa pidetään yhteispalavereita.

Koulukuljetuksissa huomioidaan oppilaiden kehittyvät taidot kulkea koulumatkat myös julkisia kulkuneuvoja käyttäen. Kunkin oppilaan kohdalla itsenäisemmästä kulkemisesta sovitaan yhdessä vanhempien kanssa ja oppilaat harjoittelevat taitoja suunnitellusti hoitajien kanssa.

2.6.2 Koulupäivän aikana toteutuvat oppilaan kuljetukset koulun ulkopuolisiin terveydenhuollon palveluihin

Koulun autonkuljettaja/vahtimestari kuljettaa mahdollisuuksien mukaan oppilaan. Tarvittaessa saattajana on hoitaja, lähiohjaaja tai sairaanhoitaja. Mikäli autonkuljettaja/vahtimestari ei ole käytettävissä, oppilas kuljetetaan taksilla tai tilanteen salliessa hoitaja tai lähiohjaaja, jolla on koulun ajolupa kyseiseen talon autoon, voi kuljettaa oppilaan.

2.6.3 Vapaa-ajan toimintaan liittyvät oppilaiden kuljetukset

Oppilaat, joilla on vammaispalvelulain mukainen päätös käyttää kuljetuspalveluja, varaavat taksin joko yksin tai yhdessä hoitajien/vapaa-ajan henkilökohtaisen avustajan kanssa.

Oppilaskodin henkilökunta, jolla on ajolupa kyseiseen koulun autoon, voi kuljettaa oppilaita vapaa-ajan toimintoihin.

3 TOIMINTAOHJEET ERITYISTILANTEISSA

Perusopetuslain 29 § velvoittaa tekemään suunnitelman oppilaiden suojelemiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä ja valvoa suunnitelman noudattamista ja toteutumista.

3.1 Koulukiusaaminen

KIUSAAMISELLA tarkoitetaan toiseen oppilaaseen kohdistuvaa henkistä tai fyysistä väkivaltaa tai painostusta, uhriksi tai syntipukiksi joutumista. Kiusaajia voi olla yksi tai useampia. Vaikka kiusatuksi joutumisen kokemus on yksilöllistä, oleellista on, että mittely ei ole tasapuolista ja se loukkaa toista osapuolta. Kiusaamista ei sen sijaan ole satunnainen nahistelu, naljailu tai tasaväkinen voimienmittely.

Oppilas saattaa itse kertoa kiusaamisesta toisille oppilaille tai aikuisille tai hänen käyttäytymisensä saattaa muuttua ja esim. seuraavia piirteitä ilmaantua: ahdistuneisuus, pelokkuus, syrjään vetäytyminen, hiljaisuus, keskittymiskyvyn ja koulutyöskentelyn heikentyminen. Oppilas saattaa myös alkaa kiusata toisia, "laittaa vahingon kiertämään".

Välittömät toimenpiteet

PUUTU HETI

- Jokaisen aikuisen velvollisuus on tilanteen selvittäminen
- Huuda tai hae apua, jos tilanne vaatii

RAUHOITA TILANNE

- Pidä kiusattu ja kiusaaja erillään aikuisen valvonnassa
- Rauhoitu itse
- Tarvittaessa ensiapu ja lääkärissä käynti

ILMOITA

- KOULUAIKANA APULAISREHTORILLE
- joka päättää jatkotoimista ja ilmoituksesta kotiin
- ILTAISIN SAIRAAHOITAJALLE
- joka päättää jatkotoimista ja ilmoituksesta kotiin

KIRJAA TAPAHTUMA :

- Ketä kiusattiin
- Kuka mielestäsi oli kiusaaja
- Ketä oli paikalla: henkilökunta ja oppilaat
- Mitä tapahtui
- Mitkä olivat seuraukset

Koulukiusaamiseen puuttuminen

1. Ennalta ehkäisy

- Hyväksyminen ja kaikkien mukaan ottaminen on jatkuvasti esillä koko talon päivittäisessä toiminnassa
- Hyväksytyn ja hyvän käytöksen palkitseminen
- Kiva-koulu toimintamallin mukainen toiminta kiusaamistapauksissa

2. Välitön puuttuminen

- Asian purkaminen luokka-/solutasolla keskustelemalla asianomaisten kanssa
- Asian vieminen eteenpäin esimiestasolle (apulaisrehtorille/oppilaskodin johtaja)
- Keskustelu vanhempien kanssa

3. Koulun resurssien hyödyntäminen

- Moniammatilliset tiimit

4. Koulun ulkopuolinen apu

- Konsultaatio ja työnohjaus (esim. lasten-/nuortenpsykiatri)
- Kiusattujen Tuki ry

3.2 Oppilaan katoaminen tai karkaaminen

Jos oppilas katoaa, tarkista henkilökunnalta ja oppilailta seuraavat asiat:

- kuka on viimeisimmäksi nähnyt oppilaan ja missä
- miten oppilas on pukeutunut
- onko oppilas maininnut mitään lähtösuunnitelmistaan tai karkaamisestaan
- onko tietoa itsetuhoisuudesta, koti-ikävästä tai muusta katoamista selittävästä syystä

Seuraavat asiat on syytä tarkistaa/muistaa:

- tarkista, onko oppilaan huoneesta poissa sellaisia tavaroita, mitkä viittaisivat mahdolliseen suunniteltuun karkaamiseen
- etsi koulun lähiympäristö (metsikkö, Männistön ostoskeskus, lähikadut)
- suuntaa etsintä niihin paikkoihin, mihin oppilaan aiemmat puheet viittaavat (oppilaan mielipaikat, harrastukset, halu lähteä kotiin yms.).
- kaikki puhelinliikenne ja kontaktit ohjataan vastuuhenkilön kautta

Jos oppilasta ei löydy koulun tiloista huolellisen etsimisen jälkeen (huom. muista tarkistaa kaikki koulun tilat, myös alakerta!), ilmoita asiasta:

- **päivällä** apulaisrehtorille, oppilaskodin johtajalle, sairaanhoitajalle ja rehtorille
- **illalla** sairaanhoitajalle
- **yöllä** hälytyskeskukseen

Vastuuhenkilö huolehtii seuraavista asioista:

- ilmoittaa asiasta koulun puhelinvaihteeseen
- organisoii henkilökunnan välitöntä etsintää varten (huom. yöllä tarvittava lisähenkilökunta!)
- etsijöille kännykät mukaan
- kaikki etsintöjä koskeva puheluliikenne ohjataan vastuuhenkilön kautta
- ilmoittaa **poliisille** hälytyskeskukseen puh. **112**

Apulaisrehtori ilmoittaa katoamisesta **vanhemmille**. Katoamisen selvittelyn **vastuuhenkilönä** tiedottaa asiasta koulun kriisityöstä vastaavaa ryhmää välittömästi tai viimeistään seuraavana aamuna, mikäli katoaminen on tapahtunut yöllä.

Poliisille tehtävää ilmoitusta varten tarvitaan seuraavat tiedot kadonneesta:

- mahdollisimman tarkka kuvaus ulkonäöstä, erityiset tuntomerkit (esim. ruumiinrakenne liikkumistapa tai -kyky, tatuoinnit, lävistykset, anomaliat yms.)
- vanhempien tiedot
- milloin kadonnut
- mitä tehty
- tiedot mahdollisista kavereista
- aiemmat karkumatkat

Jos etsinnät eivät ala tuottaa tulosta, oppilaan valokuva toimitetaan poliisilaitokselle. Koulun oppilaiden valokuvat löytyvät MoTiivista Jaksolaisten osalta vanhemmilta pyydetään lupa, että oppilaasta otetaan koululla valokuva.

Jos on viitettä karkaamisesta, ilmoita asiasta:

- rautatieasemalle (yhteyskeskus pöytäpuhelimella soittaessa käytetään lyhytvalintanumeroa 7016, kännykällä soittaessa puh. 0600 41900, junasuorittaja puh. 040 - 866 3573: harkitaan etsintämahdollisuutta junasta)
- linja-autoasemalle (lipputoimiston puh. 0207105405: tarkastus odotushallista, kuulutusmahdollisuus). Jos tiedossa tietty linja-autovuoro, voi kysyä suoraa puhelinnumeroa kyseiseen autoon
- jos oppilaalla on runsaasti rahaa tai luottokortti mukana, ilmoita myös lentoasemalle (vaihe puh. 017 - 580 7211: kuulutusmahdollisuus, virkailijoille tiedottaminen)

Jos oppilaalla on jatkuvaa lääkitystä vaativa pitkäaikaissairaus (esim. epilepsia, diabetes) katoamisesta ilmoitetaan myös:

- **KYS:n päivystyspoliklinikalle**, Puijon sairaala (puh. 017 - 173 060 ja lasten päivystävälle sairaanhoitajalle 044 - 717 2767)

3.3 Oppilaan masennuksen tunnistaminen

Oppilaalla saattaa esiintyä mm. seuraavia oireita tai käyttäytyminen muuttuu pitemmäksi ajaksi entiseen verrattuna.

Masennuksen pääoireet:

- masentunut mieliala, itkuisuus, surullisuus hallitsevaa
- kyvyttömyys tuntea mielenkiintoa ja mielihyvää sekä kyvyttömyys nauttia elämästä: apatia, vetäytyminen, harrastukset tai ystävät lakkaavat kiinnostamasta
- voimattomuus, väsyminen ja aktiivisuuden väheneminen: olen ihan poikki, en jaksakaan enää

Masennuksen muut oireet:

- keskittymis- ja tarkkaavaisuuskyvyn heikkeneminen, joskus ylivilkkaus, epäaito iloisuus
- itsetunnon ja omanarvontunnon väheneminen
- syyllisyyden ja arvottomuuden tunteet, itseinho: olen ruma, ei minusta pidetä, minusta ei ole mihinkään
- niukka ja pessimistinen kuva tulevaisuudesta, vihamielisyys: voimakasta kiukuttelua, äksyilyä
- itsetuhoiset ja itsemurha-ajatukset, tuomiopäivän tunteet: puhuu, ajattelee, kirjoittaa kuolemasta
- unihäiriöt: ei nuku tarpeeksi tai on koko ajan unelias
- ruokahalu muuttuu: ei syö tarpeeksi tai syö suruunsa

Toivottomuus ja avuttomuus vallitsevaa

3.4 Oppilaan väkivaltainen käyttäytyminen

Jokainen työntekijä on ammatistaan riippumatta vastuussa oppilaiden ja työtovereiden turvallisuudesta. Jokainen työntekijä on velvollinen auttamaan toista ja oikeutettu saamaan apua. Apua toisilta työntekijöiltä pyydetään mahdollisuuksien mukaan ennakoivasti ennen kuin tilanne kärjistyy. Olennaista on, että työntekijä itse pysyy rauhallisena ja hallitsee omat tunteensa uhkaavasta tilanteesta huolimatta.

Fyysistä rajoittamista käytetään vasta viimeisenä keinona tilanteissa, joissa kaikki muut mahdolliset keinot ovat epäonnistuneet ja väkivallan uhka on ilmeinen. Rajoittaminen on mahdollista, kun tilanteessa on useampi henkilö. Jos työntekijä on uhkaavassa tilanteessa yksin, hänen tulee yrittää perään-tyä ja kutsua apua huutamalla.

Hallittu ja terapeutin rajoittaminen

Hallitussa ja terapeutin rajoittamisessa kaikilla työntekijöillä on sekä tieto että taito toimia yhdessä oppilasta kunnioittaen. Rajoittaminen on menetelmä, jossa korostuu huolenpito oppilaasta, empaattisuus ja oppilaan mielen koostaminen. Rajoittamisessa työntekijät konkreettisesti kiinni pitäen lopettavat täysin oppilaan väkivaltaisen toiminnan.

Toiminta, kun tilanteessa on 3 - 4 työntekijää

- Yksi henkilö toimii vastuuhenkilönä, joka kontrolloi ja ohjaa tilanteen. Muut henkilöt noudattavat vastuuhenkilön antamia ohjeita.
- Vastuuhenkilö antaa ohjeet:
 - kiinnipitoon osallistuville: ohjeet toimintaan ja otteiden samanaikaisuuteen
 - muille henkilöille: ohjeet muiden oppilaiden viemiseen näköpiirin ulkopuolelle, jotta oppilaan yksityisyys ja kunnioitus säilyisivät
- Vastuuhenkilö sijoittuu rajoittamisessa oppilaan pään pitämiseen ja samalla hän havainnoi oppilaan yhteistyökykyä
- Vastuuhenkilö kertoo oppilaalle, mitä tapahtuu ja mitä mistäkin toimenpiteestä seuraa
- Vastuuhenkilön ja oppilaan vuorovaikutuksen tulee olla jatkuvaa ja oppilasta rohkaisevaa, jotta voidaan arvioida, milloin rajoittaminen on mahdollista lopettaa
- Jos fyysinen rajoittaminen jatkuu pitkään, on tarpeellista vaihtaa kiinnipitäjiä sekä miettiä mahdollisia muita hoitokeinoja.
- Mahdollisuuksien mukaan lääkärin tulee tavata oppilas ja nähdä tilanne mahdollisimman pian

Rajoittamisen jälkeen

- Vastuuhenkilö (tai yhdessä sopien joku toinen) keskustelee oppilaan kanssa
 - ei syylistämistä, ei rangaistuksia
 - kuunnellaan ja rohkaistaan realistisesti käyttäytymisen hallintaan
 - mietitään yhdessä, mitä jatkossa voisi tehdä toisin
- Yksi työntekijöistä keskustelee muiden oppilaiden kanssa
 - huomioidaan, että joillekin muille oppilaille kiinnipito on voinut olla järkyttävä kokemus, joka on voinut herättää vanhoja kokemuksia sekä pelkoja (esim. perheväkivalta)
- Rajoittamiseen osallistuneet työntekijät
 - käyvät keskustelussa läpi tilanteen
 - sopivat, kuka ilmoittaa vanhemmille (mahdollisesti lääkäri)
 - arvioivat ja toteuttavat akuutit toimenpiteet turvallisuuden takaamiseksi (esim. ilta- ja yöaikaan lisätyöntekijöiden tarve)
- Erikoislääkäri arvioi tilanteen, mahdolliset jatkotoimenpiteet sekä tarpeen koulun sisäiseen tai laajempaan yhteispalaveriin.

Kirjaaminen

- Vastuuhenkilö kirjaa erilliselle lomakkeelle
 - tilanteen ennen rajoittamista
 - rajoittamiseen osallistuneet henkilöt
 - rajoittamisen keston
 - oppilaan käyttäytymisen rajoittamisen aikana
 - mahdollisesti muut käytetyt hoitotoimenpiteet kiinnipidon aikana
 - oppilaan kokemuksen rajoittamisesta sekä oppilaan kanssa mahdollisesti sovitut asiat
- Erikoislääkäri kirjaa rajoittamisen oppilaan terveystietomukseen

Oppilaan fyysinen rajoittaminen-lomake

Oppilaan nimi:	Päivämäärä / 20 ____ klo _____
Tilanne ennen fyysistä rajoittamista:	
Fyysiseen rajoittamiseen osallistuneet henkilöt:	
Fyysisen rajoittamisen kesto:	
Oppilaan käyttäytyminen fyysisen rajoittamisen aikana:	
Muut käytetyt hoitotoimenpiteet fyysisen rajoittamisen aikana:	
Oppilaan kokemukset fyysisestä rajoittamisesta sekä oppilaan kanssa mahdollisesti sovitut asiat:	
Päiväys ja allekirjoitus:	

3.5 Oppilaan perhetilanteeseen liittyvät haasteet

Oppilaat tuovat esille perheessä ilmeneviä asioita koulupäivän ja vapaa-ajan toiminnoissa. He kertovat asioista ajoittain hyvin avoimesti valitsemalleen työntekijälle, mikä voi aiheuttaa huolen tunteen syntymisen työntekijällä. Huolen aiheena voi olla muun muassa päihteidenkäyttö, mielenterveyden ongelmat, erilaiset ristiriitatilanteet perheenjäsenten välillä sekä perheväkivalta.

Kun huoli oppilaan perhetilanteesta herää, työntekijä

- ottaa yhteyttä koulumme sosiaalityöntekijään

Sosiaalityöntekijä

- arvioi tilanteen vakavuuden sekä toimintatavan ja tarvittaessa keskustelee oppilaan lähihenkilöiden kanssa
- keskustelee oppilaan kanssa ja on yhteydessä oppilaan vanhempiin
- ottaa tarvittaessa yhteyden oppilaan kotikunnan sosiaalitoimeen
- arvioi, onko asian esille tuominen oppilashuoltotyöryhmässä tarpeellista

On huomioitava, että jokainen oppilaan kanssa työskentelevä työntekijä on velvollinen tekemään lastensuojeluilmoituksen, kun oppilaan tilanne sitä edellyttää.

3.6 Epäily oppilaaseen kohdistuvasta väkivallasta

Väkivallan tunnistaminen

Yleistyksiä ei ole tarpeellista tehdä, mutta tutkimusten mukaan lasten pahoinpitelyä esiintyy eniten perheissä joissa:

- Vanhemmilla on keskinäistä väkivaltaa.
- Vanhemmat käyttävät runsaasti päihteitä.
- Vanhemmilla on mielenterveysongelmia.
- Vanhempia itseään on lapsena pahoinpidelty.
- Etniseen taustaan voi kuulua kurittaminen.
- Vanhemmilla on taloudellisia ja sosiaalisia ongelmia.

Pahoinpitelytutkimusten käynnistämistä suositellaan tilanteissa, joissa

- Epäilläään imeväisikäisen ravistelua.
- Alle 1-vuotiaalla lapsella on luunmurtuma.
- Alle 5-vuotiaalla on kylkiluumurtuma, olkavarren murtumat, lapaluun murtuma tai nikamamurtuma.
- Lapsella on kallonmurtuma.
- Lapsella on tarkkarajainen tai kuumen esineen aiheuttama palovamma.
- Lapsella on paljon mustelmia, ja ne sijaitsevat muualla kuin säärissä, reisissä, kyynärvarsissa tai otsassa.
 - Pahoinpitelymustelmille on tyypillistä sijainti selässä, kasvoissa, niskassa, kaulalla, pakaroissa ja reisien takapinnalla.
 - Nipistäminen aiheuttaa tyypillisesti parillisen mustelman.
 - Alahuulen ja ikenen rajalla sijaitsevan lihakalvopoimun vamma voi liittyä väkisin syöttämiseen.
 - Huomioitava, että säären ja polven etupinnan mustelmat ovat useimmiten syntyneet ilman pahoinpitelyä.

- Kaikki muutkin kaikenikäisten lasten murtumat tai vammat, joissa esitietojen ja vammalöydöksen kesken on ristiriita tai joissa pahoinpitelytausta on mahdollinen.
- Lapsen toimintakyvyssä tai käytöksessä on muutoksia.

Toiminta epäiltäessä pahoinpitelyä

Työntekijän tulee ottaa heti yhteyttä koulun sairaanhoitajaan ja erikoislääkäriin, kun hän havaitsee tai epäilee pahoinpitelyä. Ilmoitusvelvollisuus ja asian esille tuominen koskee koko koulun henkilökuntaa (vertaa lastensuojelulaki 40 §).

Alkututkimusten jälkeen erikoislääkäri sopii sosiaalityöntekijän kanssa jatkotyöskentelystä:

- Yhteispalaveri vanhempien kanssa tai
- Vanhemmille ilmoitetaan tehtävästä/tehdystä lastensuojeluilmoituksesta
- Sosiaalityöntekijä tai erikoislääkäri tiedottaa asiasta vaitiolovelvollisuuden sallimissa rajoissa koulun henkilökunnalle

Kuopion alueella asuvista oppilaista lastensuojeluilmoitus tehdään joko suoraan ko. alueen sosiaalityöntekijälle tai lastensuojelupäivystykseen ja neuvontaan. Muissa kunnissa asuvien oppilaiden kohdalla otetaan yhteyttä ko. kunnan sosiaaliviraston lastensuojeluasioita hoitavaan yksikköön.

Akuuteissa tilanteissa tai havaittaessa pahoinpitelyn merkkejä muiden tutkimusten yhteydessä tehdään lapsen ensivaiheen tutkimukset päivystyksenä.

Muissa tapauksissa sosiaali- ja terveydenhuollon toimipaikat alkavat selvittää lapsen pahoinpitelyn tai seksuaalisen hyväksikäytön epäilyjä ainoastaan poliisin pyytäessä virka-apua.

(Lähde: Sirpa Taskinen (toim). 2003. Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön ja pahoinpitelyn selvittäminen. Asiantuntijaryhmän suositukset sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstölle. STAKES Oppaita 55, Gummerus.)

3.7 Epäily oppilaaseen kohdistuvasta seksuaalisesta hyväksikäytöstä

Jos epäillään lapsen joutuneen seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi

- Vie hänet nopeasti ja pesemättä lääkärille, jotta voidaan löytää mahdollinen lääketieteellinen näyttö hyväksikäytöstä. Päivällä tämä tapahtuu oman erikoislääkärin kautta. Illalla lapsi viedään suoraan lastentautien päivystykseen Puijon sairaalaan. Sairaanhoitaja tai erikoislääkäri ottaa yhteyttä vanhempiin, lastensuojeluviranomaisiin sekä poliisiin.
- Älä kerro tekijälle, että lapsi on kertonut hyväksikäytöstä, jottei hän ehtisi keksiä selityksiä ja hävittää todisteita ennen poliisitutkintaa.
- Jos lapsi oirehtii mahdollisesta seksuaalisesta hyväksikäytöstä esimerkiksi yliseksualisoituneena tai taantuvalla käytöksellä, raiivokohtauksella tai ahdistuneisuudella, rohkaise häntä kertomaan, mitä on tapahtunut, mutta jätä yksityiskohtaiset kuulustelut poliisin tehtäväksi. Vaikka olet järkyttynyt, älä suutu lapselle, sillä hän on uhri, ei syyllinen. Lapsen on sitä vaikeampi kertoa, mitä läheisempi hyväksikäyttäjä hänelle on.

Kerro lapselle, että

- Hyväksikäyttö on aina rikos.
- Hyväksikäyttö on pakonomaista käytöstä.
- Hyväksikäyttö on nimenomaan vallankäyttöä (seksuaalisuuden osuus hyväksikäytöstä voi olla hyvin vähäinen).

Hyväksikäyttäjät käyttävät yleensä runsaasti aikaa lapsen ansoittamiseen, jo pelkkä ansoittaminen voi tuottaa suurimman nautinnon. Hyväksikäyttäjät testaa kärsivällisesti, hitaasti kesyttäen = opettaa pitämään salaisuuksia.

Opetuksen tavoitteena tulisi olla suojan rakentaminen; lapsen kanssa tulee keskustella erilaisista mahdollisuuksista ja ratkaisumalleista. Lapselle opetetaan, ettei kaveria jätetä, ei juoda lasista, ei juoda avatusta pullosta jne.

Ennaltaehkäisy

- Tärkeää on että: lapsi tuntee oman kehonsa ja sukupuoliasiat,
- Lapsi tietää oikeutensa,
- Lapsi tuntee turvallisia aikuisia, joille voi kertoa asioista ja
- Lapsi tietää että hänellä on oikeus suojella itseään aina ennen irtainta omaisuutta

Suojautumisohjeita lapselle

- Kenenkään aikuisen mukaan ei saa lähteä ilman vanhempien lupaa. Vaikka aikuinen pyytäisi apua esim. kadonneen tavaran tai osoitteen etsimisessä, ei ole epäkohteliasta kieltäytyä, koska aikuinen voi aina pyytää apua toiselta aikuiselta.
- Älä koskaan mene kenenkään vieraan aikuisen asuntoon ilman vanhempiesi lupaa, vaikka hän lupaisikin sinulle jotain mukavaa (karamelleja, näyttää kissanpentujaan jne).
- Älä ota koskaan vieraalta ihmiseltä, rahaa tai makeisia. Jos joku haluaa sinun pitävän jonkin salaisuuden, sano heti, että kerrot kaikki salaisuutesi vanhemillesi.
- Kerro aina jos joku on kohdellut sinua oudolla tai kiusallisella tavalla. Hyväksikäyttäjät voi vedota siihen, että olet itse ollut mukana toiminnassa, mutta älä pelkää minäänlaista kiristystä tai uhkailua.
- Jos joku ryhtyy koskettelemaan sinua paikassa, jossa on aikuisia lähetyvillä, riuho itsesi heti vapaaksi ja pakene huutaen samalla kovaan ääneen.
- Kahdenkeskisessä tilanteessa hyväksikäyttäjät saattaa sen sijaan vahingoittaa sinua jos huudat tai uhkaat kertoa muille. Jos hyväksikäyttö on jo päässyt alkamaan, pysytele hiljaa, mutta kerro kaikki vanhemmille tai muulle luottohenkilölle heti teon jälkeen.

(Lainaukset kirjasta Molander, Helena: Lapsi aikuisten armoilla- miten suojaan lasta joutumasta lapsiksi uhriksi. Mannerheimin Lastensuojeluliitto 1996.)

3.8 Itsetuhoisen käyttäytyminen

Itsetuhoisella käyttäytymisellä tarkoitetaan ajatuksia tai tekoja, jotka johtavat itseen kohdistuvaan vahinkoon tai kuolemaan. Itsetuhoisen käytös sisältää sekä tietoisien että tiedostamattoman pyrkimyksen kuolemaan. Itsetuhoisuus voi ilmetä suoranaisena haluna tappaa itsensä, mutta se voi ilmetä myös epäsuorempina kuvitelmina ja ajatuksina omasta kuolemasta ja tuhoutumisesta sekä toimintana, joka vaarantaa asianomaisen hyvinvointia ja turvallisuutta. Itsetuhokäyttäytymistä, itsetuhoajatuksia ja itsemurhayrityksiä ilmentävät lapset ja nuoret ovat yleensä masentuneita. Yksiselitteisiä toimintaohjeita on vaikea antaa. Seuraavassa on esitetty joitakin suuntaa-antavia ohjeita.

Itsemurhariskin tunnistaminen

Itsetuhokäyttäytymistä, itsetuhoajatuksia ja itsemurhayrityksiä ilmentävät lapset ja nuoret ovat usein masentuneita. Erityisesti avuttomuuden ja arvottomuuden tunteet sekä toivottomuus saattavat johtaa itsetuhoon. Leikki-ikäisillä ja nuorilla koululaisilla itsetuhoisuus voi usein ilmetä karkailutaipumukseksi ja onnettomuusalttiutena. Myös käytöshäiriöt ja epäsosiaalinen käytös liittyvät usein lapsilla ja erityisesti nuorilla itsetuhoiseen käyttäytymiseen. Itsemurha-ajatuksia hautovien ja itsemurhaa yrittävien lasten ja nuorten psyykkisessä tilanteessa ei ole todettu suurta keskinäistä eroa. Itsemurhaa yrittävillä esiintyy itsemurhaa ajattelevia enemmän epäsosiaalista käyttäytymistä, huumeiden ja alkoholin käyttöä sekä koulu- ja seurusteluongelmia. Itsemurhariskin tuntomerkit ovat usein samoja kuin masennuksen tuntomerkit.

Oppilas on itsemurhavaarassa jos hän esimerkiksi:

- Tekee itsemurhayrityksen tai esim. viiltelee itseään.
- Puhuu tai uhkailee itsetuholla.
- Suunnittelee itsemurhaa esim. antaa pois henkilökohtaisia tavaroitaan, joista ennen on pitänyt.
- Hautoo suuren osan aikaa kuolemaan liittyviä ajatuksia.
- Samaistuu henkilöön, joka on tehnyt itsemurhan (alkaa muistuttaa esim. elokuva- tai rocktähteä, joka on päätyntä itsemurhaan).
- Ei näe ratkaisua ongelmiinsa, ei ota vastaan apua.
- On ylikriittinen tavoitellen täydellistä (parempi olla kuollut kuin alle sata prosenttinen).
- Muuttuu olemukseltaan: vetäytyy ja on surullinen (depressiivisyys) tai tulee depressiovaiheen jälkeen yhtäkkiä hyvin hilpeäksi.
- Osoittaa äkillisiä psykoosin merkkejä, harha-aistimuksia tai outoja ajatuksia.
- Valittaa olevansa huono ihminen, "läpeensä mätä sisäisesti".
- Antaa vihjeitä aikeistaan kuten "ei se enää kannata", "se ei ole kauan ongelma enää", "me emme tapaa enää".
- Oma myötävaikuttavia, laukaisevia tekijöitä kuten jonkin viimeaikaisen menetyksen (kuoleman, muutto, tappelu, epäonnistuminen, pettyminen seurustelusuhhteissa) tai jos hän on päihteiden vaikutuksen alaisena tai hänen suvussa on sattunut aikaisemmin väkivaltainen kuolema tai itsemurha.

Itsemurhauhkailu

Itsemurhalla uhkailu tulisi aina ottaa vakavasti kuuntelemalla ja selvittämällä millaisesta ja kuinka vakavasta tilanteesta on kyse sekä takaamalla oppilaan turvallisuus. Ohjeita itsemurhamerkkien ja masennuksen tunnistamisesta sekä kuuntelusta on liitteessä. Itsemurhauhkailusta on aina syytä kertoa oppilashuoltoryhmälle, oppilaan vanhemmille, omalle hoitajalle, opettajalle. He huolehtivat tarvittavista jatkotoimista ja arvioivat niiden kiireellisyyttä.

Mikäli itsemurhan uhka on ilmeinen, oppilasta ei saa jättää yksin. Itsemurhauhkailusta on aina syytä ilmoittaa kotiin. Tapauskohtaisesti mietitään, kuka on yhteydessä vanhempiin.

Jos oppilas puhuu itsemurhasta:

Ole hyvä kuuntelija.

Rohkaise oppilasta puhumaan sinulle tai jollekin luotetulle aikuiselle. Kuuntele aktiivisesti hänen puheitaan ja tunteitaan, kuuntele, ja ota vastaan. Älä anna ensimmäiseksi neuvoja tai yritä pakonomaisesti löytää jotakin yksinkertaista ratkaisua. Usein pelkästään hiljaa kuunteleminen ja taakan jakaminen on paras lahja, mitä voi toiselle antaa. Kysymysten tekeminen on osa aktiivista kuuntelua, kysymyksillä saat myös lisätietoa ja voit samalla arvioida tilanteen vakavuutta.

Koeta kuvitella miltä sinusta itsestäsi tuntuisi hänen asemassaan. Osoita ja kerro välittäväsi ja olevasi huolissaan hänestä. Jos epäilet itsemurhavaaraa, voit myös kysyä siitä suoraan.

Ole rehellinen, älä tuomitse, älä vähättele.

Mikäli oppilaan puheet tai teot pelottavat sinua, kerro se hänelle. Jos olet huolestunut etkä tiedä mitä tehdä, sano sekin hänelle. Älä yritä keinotekoisesti piristää häntä. Älä tuomitse, älä vähättele, itsemurhaa ajatteleva tuntee muutenkin itsensä typeräksi ja arvottomaksi. Keskustele muista vaihtoehdoista, kylvä toivon siemeniä. Kerro, että asiat ja tunteet voivat muuttua ja että on olemassa parempia tapoja ratkaista ongelmia.

Jaa yhdessä tunteita

Jokainen kokee ajoittain itsensä surulliseksi, loukatuksi tai toivottomaksi. Tiedäthän itsekkin, miltä se tuntuu. Jaa tunteita yhdessä, anna oppilaan kokea, ettei hän ole ainoa ja yksin maailmassa.

Hae tarvittaessa lisäapua

Itsemurhayritys

Lääketieteellistä ensiapua vaativan itsemurhayrityksen yhteydessä oppilas toimitetaan yöaikaan KYS:n päivystyspoliklinikalle joko kirurgian tai lastentautien päivystykseen ja asiasta informoidaan sairaanhoitajaa puhelimitse. Päivällä paikalle kutsutaan välittömästi sairaanhoitaja ja erikoislääkäri, jotka arvioivat välittömän lääketieteellisen hoidon ja jatkotutkimuksiin lähettämisen tarpeen ja huolehtivat jatkossa psykiatrisen konsultaation järjestämisestä sekä kutsuvat kriisityöstä vastaavan ryhmän koolle.

Välittömästi tapahtuman jälkeen on sovittava, kuka on yhteydessä kotiin (ensisijaisesti sairaanhoitaja tai erikoislääkäri). Lisäksi on mietittävä, miten/mitä/kuka kertoo asiasta oppilastovereille ja henkilökunnalle. Tapahtuma on kirjattava mahdollisimman tarkasti. Rehtori kutsuu koolle kriisityöstä vastaavan ryhmän mahdollisimman pian samana tai viimeistään seuraavana työpäivänä ja se päättää tarvittaessa asiasta järjestää henkilökunnalle tai oppilaille esim. debriefing-tyyppistä tilaisuutta.

3.9 Kuolemantapaus

Oppilaan kuolema

Yhteys aina hälytyskeskukseen. Erikoislääkäri kutsutaan paikalle, mikäli hän on talossa.

Tiedottaminen vanhemmille:

Päivällä ja illalla sairaanhoitaja ja erikoislääkäri hoitavat ilmoittamisen. Hoitajat varmistavat, kuka ilmoittaa yöaikaan vanhemmille.

Tiedottaminen henkilökunnalle:

Tapahtumasta tiedotetaan ensimmäiseksi henkilökunnalle kutsumalla henkilökunta juhlasaliin keskusradion välityksellä.

Tiedotuksen antaa se, joka tietää asian parhaiten.

Tilaisuudessa sovitaan siitä, ketkä kertovat tapahtumasta niille, jotka eivät ole paikalla tiedotustilaisuudessa.

Liputuksesta sovitaan tiedotustilaisuudessa vahtimestarin kanssa.

Liputus tapahtuu aina vasta sitten, kun opettajat ovat kertoneet tapahtumasta oppilaille.

Tiedottaminen oppilaille:

Opettajat kertovat luokissa tapahtuneesta oman opetusryhmänsä oppilaille. Luokanopettaja tietää parhaiten, miten asia kerrotaan oppilaalle. Tarvittaessa kriisityöstä vastaavan ryhmän jäsen tulee opettajan tueksi asiasta kerrottaessa.

Muistotilaisuuden järjestäminen koululla:

Kriisityöstä vastaavassa ryhmässä sovitaan: milloin muistotilaisuus pidetään, muistotilaisuuden ohjelma, kuka vetää tilaisuuden, kuka pitää muistopuheen, kuka hoitaa käytännön järjestelyt muistotilaisuudessa.

Oppilaan lähiomaisen kuolema

Mikäli sinua pyydetään ilmoittamaan oppilaalle hänen lähiomaisensa kuolematapauksesta ota yhteyttä sairaanhoitajaan, hän vastaa asian hoitamisesta jatkossa.

Työntekijän äkillinen kuolema

Tilanteesta on keskusteltava aina välittömästi kriisityöstä vastaavassa ryhmässä. Ko. ryhmä tekee toimintasuunnitelman seuraavista asioista: kuinka asia tiedotetaan henkilökunnalle/oppilaille, liputus, miten kriisityöstä vastaava ryhmä toimii työyhteisön tukena, omaisten muistaminen, muistotilaisuuden järjestäminen, hautajaisiin osallistuminen tai tilaisuuden huomioiminen.

Toimiston puolella huomioidaan kuolematapauksen aiheuttamat hallinnolliset tehtävät.

Kuolemasta ilmoittaminen oppilaalle

- Sanoman pitäisi tulla läheiseltä luotetulta henkilöltä
- Varmista, että tieto on oikea
- Varmista sopiva, häiriötön paikka ja aikaa uutisen kertomiseen
- Kerro asia avoimesti, rehellisesti ja selkeästi, mutta riittävästi oppilasta siihen henkisesti valmistaen
- Varaa aikaa oppilaan kanssa olemiseen, älä jätä häntä yksin
- Lohduta oppilasta, vältä sellaisia kliseitä kuin "kaikki tulee hyväksi"
- Anna oppilaalle aikaa ottaa vastaa ja ymmärtää tapahtuma
- Rohkaise häntä puhumaan tunteistaan sinun ja myöhemmin ystäviensä tai aikuisten kanssa
- Anna tilaa tunteille, jaa tunteita hänen kanssaan, myöskään omia tunteitaan ei tarvitse kätkeä
- Muista yksilöllisyys oppilaiden reaktioissa, tunneilmauksissa ja vastaanottokyvyssä

Kerrottuasi tapahtuman oppilaalle

- Palauta päivittäiset arkirutiinit mahdollisimman nopeasti
- Auta oppilasta käsittelemään myöhemmin tapahtumaa puhumalla, kysymällä, kirjoittamalla, katsomalla valokuvia, piirtämällä, kuuntelemalla musiikkia, muistelemalla vainajaa yhdessä
- Tarjoa mahdollisuutta surua helpottaviin rutiineihin (esim. haudalla käynti)

Surulaatikko

Koulussa on äkillisiä surutilanteita varten valmis surulaatikko, joka sisältää mm. pienen valikoiman surumusiikkia, kynttilänjalat ja kynttilöitä, pöytäliinan, maljakon, valokuvakehyksen, raamatun, virsi-kirjan ja surukansion. Surukansiossa on mm. virsiluettelo, aamunavauksia, tekstejä muistotilaisuuksiin, runoja suruvalitteluadresseihin, malleja erilaisiin kriisejä koskeviin ilmoituksiin (esim. kuolemantapauksesta ilmoittaminen). Surulaatikkoa säilytetään sairaanhoitajien varastossa. Surukansio pidetään jatkuvasti ajan tasalla ja sen runovalikoimaa täydennetään.

4. LIITTEET

4.1 Tärkeitä numeroita kriisitilanteessa

(Muista laittaa 0 numeron eteen, paitsi kun soitetaan pöytäpuhelimella VR:n neuvontaan)

Yleinen hätänumero ambulanssi, palokunta ja poliisi	112
Poliisi (Kuopion poliisipäivystys) ma - su 8.00 - 16.15	0718756732
Pohjois-Savon poliisilaitos	0718750311
Myrkytystietokeskus 24 h/vrk varanumerona on Meilahden sairaalan vaihde	09 - 471 977 09 - 4711
Taksi	017 - 106 400
KYS, Puijon sairaala Päivystyspoliklinikka (päivystys ympäri vuorokauden) Lasten päivystävä sairaanhoitaja Puijon sairaala rak. 5 yleissairaala psyk.pkl. ma - to 8.00 - 16.00 ja pe 8.00 - 15.00	017 - 173 060 044 - 717 2767 017 - 172 976
Aikuispsykiatrian päivystysvastaanotto, Julkulan sairaala - ma - pe klo 15.00 jälkeen ja viikonloppuisin, osasto 2716 Lasten psykiatrinen kriisiosasto Lasten psykiatrinen kriisiosasto hoitajat Nuorisopsyk. pkl. ma - to 8.00 - 16.00, pe 8.00 - 15.00	017 -175 231 017 -175 482 017 - 175 480 017 -172 996
Lastensuojelun päivystys ja neuvonta Turvakoti, perhekriisipäivystys 24 h/vrk, Lastentie 1A B-ovi	017 - 183 393 017 - 183 393
VR neuvonta, varaukset, aikataulut Linja-autoaseman lippu- ja matkatoimisto (vain hätätilanteissa) Matkahuollon pakettipalvelu linja-autoasemalla Lentoasema	7016 pöytäpuhelimella soitettaessa 0600 41900 kännykällä soitettaessa 0207105405 0207105400 0207087211
Kriisikeskuksen päivystys ajanvaraus ma - pe klo 8.00 - 21.00 la - su klo 14.00 - 21.00	017 - 262 7733 ja 017 - 262 7738 017 - 262 7733 ja 017 - 262 7738

Puhelinnumerot päivitetty 19.5.2011

4.2 Välitön yhteydenotto koululla kriisitilanteissa

Kenelle ilmoitetaan koululla ensimmäisenä äkillisessä kriisitilanteessa

Kaikista kriisitilanteista ilmoitetaan rehtorille välittömästi .			
	Päivällä	Illalla	Yöllä
OPPILAAN KUOLEMA	Erikoisääkäri Apulaisrehtori Oppilaskodin johtaja	Erikoislääkäri Sairaanhoitaja	Hälytyskeskus
OPPILAAN ITSEMURHAYRITYS	Erikoislääkäri Sairaanhoitaja Apulaisrehtori Oppilaskodin johtaja	Erikoislääkäri Sairaanhoitaja Apulaisrehtori Oppilaskodin johtaja	Hälytyskeskus
OPPILAAN KATOAMINEN/KARKAAMINEN	Apulaisrehtori Oppilaskodin johtaja	Sairaanhoitaja Apulaisrehtori Oppilaskodin johtaja	Hälytyskeskus
KOULUKIUSAAMINEN	Apulaisrehtori	Sairaanhoitaja	
SEKSUAALINEN HYVÄKSIKÄYTTÖ	Erikoislääkäri Sairaanhoitaja	Sairaanhoitaja	Akuutissa tilanteessa lasten puolen päivystävälle lääkärille

4.3 Oheislukemistoa

Ayalon Ofra: Selviydyn! Yhteisön tuki ja selviytyminen- työkaluja vaikeista elämäntilanteista selviytymiseen

Salmivalli Christina: Koulukiusaamiseen puuttuminen, PS Kustannus

Dyregrov Atle: Lapsen suru. MLL

Goodman MarilynE: Kun ystävä kuolee. Kirja nuorille surusta ja selviytymisestä. SPR

Laimio Anne: (toim.) Surevan lapsen kanssa. SMS-Tuotanto

Lindqvist Martti: Surun tie. WSOY

Palosaari Eija: Lupa särkyä - Kriisistä elämään. Edita

Poijula Soili: Lapsi ja kriisi. Selviytymisen tukeminen. Kirjapaja

Poijula Soili ja Halkola, Ulla: Suru, sydämen matka. Kirjapaja

Poijula Soili: Surutyö. Kirjapaja

Saari Salli: Kuin salama kirkkaalta taivaalta: kriisit ja niistä selviytyminen. Otava

Vehkamäki Pirjo & Tamminen-Dahlman Anne OPH:Julkisuus ja tietosuoja opetustoimessa – Opas koulujen ja oppilaitosten käyttöön

Väisänen Leena: Lapsen menetys: perheen suru ja toipuminen. Kirjapaja

Perusopetuslaki (www.Finlex.fi)